

**zdrava istra
istria sana**

Rano otkrivanje raka debelog crijeva u Istarskoj županiji

Pripremio: Zavod za javno zdravstvo Istarske
županije

Debelo crijevo

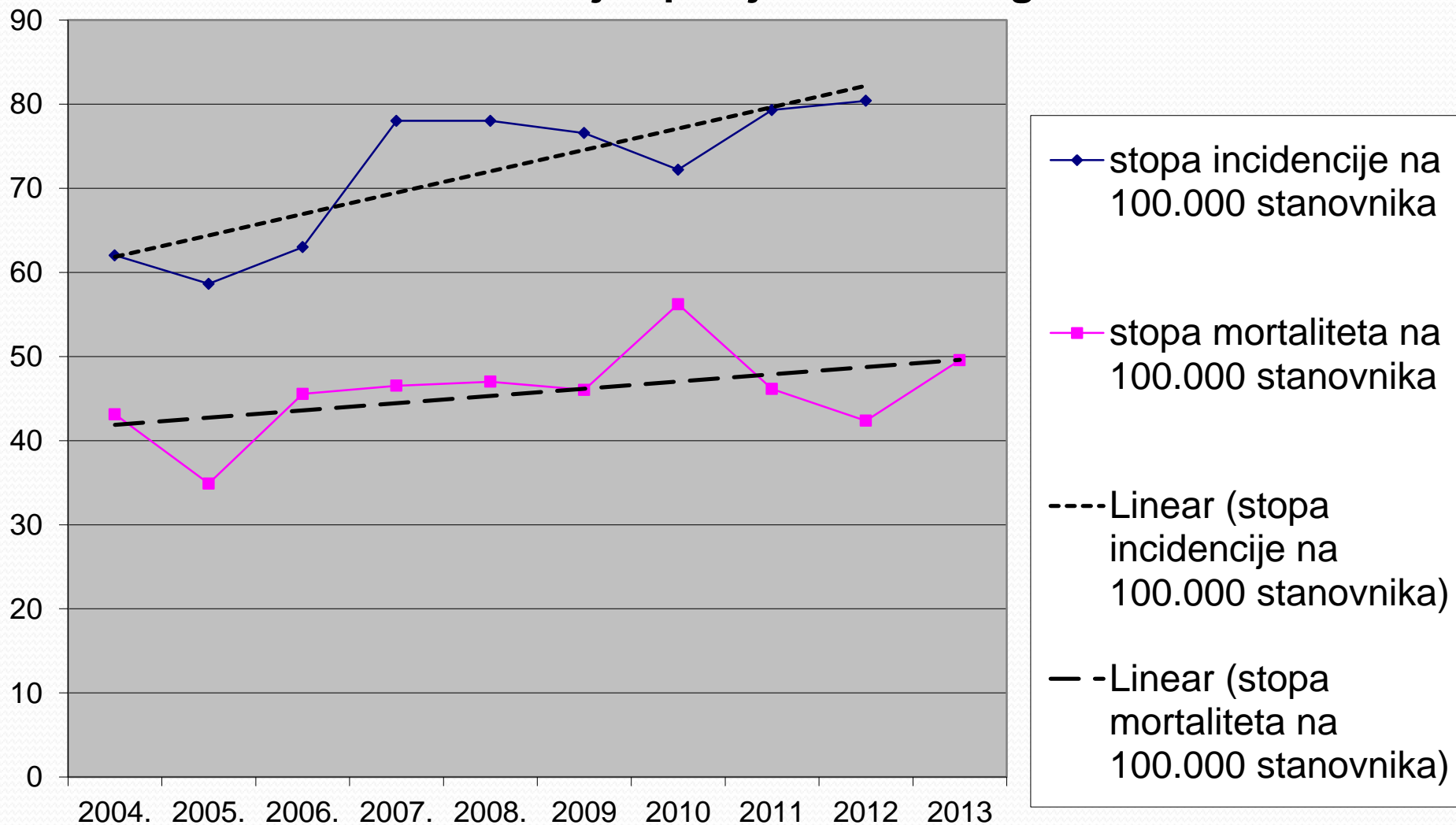
- U debelom crijevu završavaju ostaci probavljene hrane, iz kojih je u tankom crijevu upijena (resorbirana) većina hranjivih tvari. U debelom crijevu se upijaju ostaci vode, modificira celuloza, ostaci probavljene hrane trunu, grčenjem prenose do završnog debelog crijeva, sakuplja i priprema stolica za pražnjenje.
- debelo crijevo - intimni dio tijela, “tabu” zona - mnogi izbjegavaju pregled odn. govoriti o tome liječniku

Rak debelog crijeva – kolorektalni karcinom (KRK)

- **nevidljiv tihi ubojica:** mnogi, koji imaju početne oblike te bolesti, nemaju nikakvih smetnji, **jer se bolest dugo razvija bez očitih znakova**
- **Ako gledamo ukupno oba spola u razvijenijim zemljama svijeta broj oboljelih od KRK-a zauzima 1. mjesto, 2. pluća, 3. dojka**
- *u ukupnom stanovništvu Istarske županije vodeće je sijelo raka s visokim mortalitetom*
- Broj oboljelih raste u dobi 40 i više g., **90% oboljelih su u dobi 50 i više g.**, najčešće 60-70 godina

Stope incidencije i mortaliteta od KRK-a u Istarskoj županiji 2004.-2013.g.

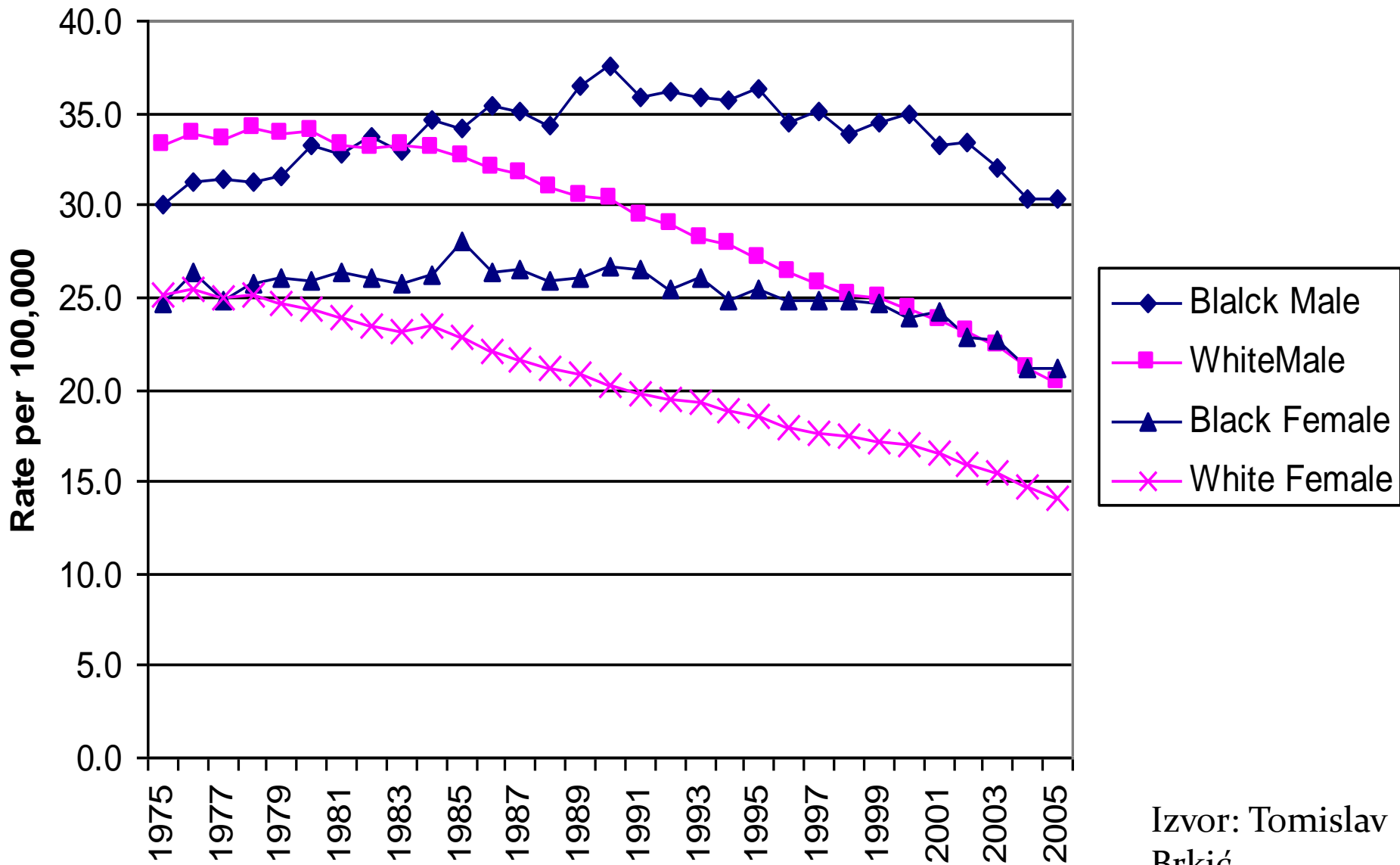

- Stope oboljevanja i umiranja rastu u većini razvijenih zemalja pa i u Hrvatskoj
- Međutim, u SAD i Kanadi stope oboljevanja i umiranja padaju
- Što možemo od njih naučiti? Kako su u tome uspjeli?
  - promjenama u prehrani i stilu življenja - rizični čimbenici za razvoj KRK-a: premalo kretanja, debljina, nezdrava prehrana s premalo vlakana, voća i povrća, uživanje alkohola i pušenje – prevencija
  - ranim otkrivanjem i uklanjanjem premalignih lezija (SAD 2010.g. - 65% stanovnika dobi 50-75 g. obavilo preporučeni pregled za rano otkrivanje - najviše kolonoskopija (unutar 10 godina 61.7%), test stolice (10.4%)
  - boljim načinima liječenja i rehabilitacije
- Primjena testa na nevidljivu krv u stolici u ranom otkrivanju KRK-a dovela je do pada stope umiranja od 18% do 33% (posebno kontrolirana istraživanja u SAD, Velikoj Britaniji Danskoj i Švedskoj) .

U.S. Colorectal Cancer Mortality 1975-2005

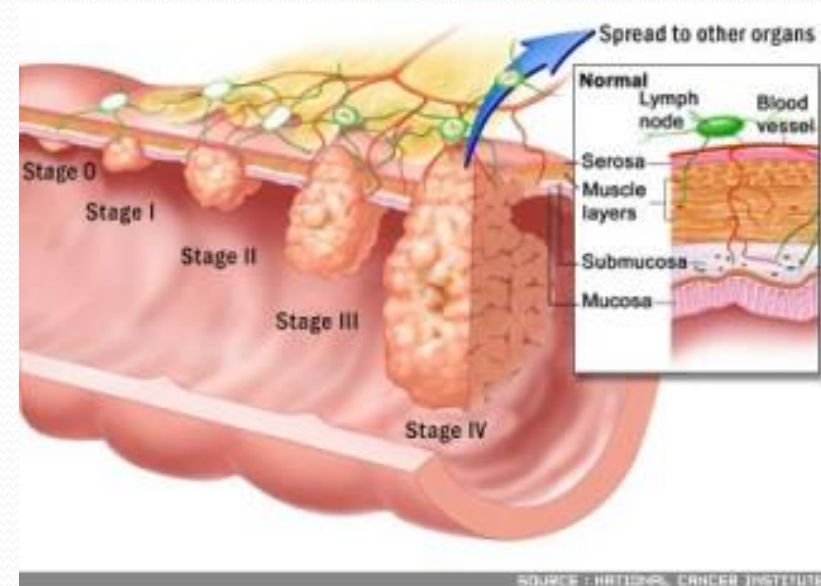
Izvor: Tomislav Brkić

- **Svatko može oboljeti od ovog oblika raka** –20-25% obiteljska anamneza (rak, obiteljske polipoze i razni sindromi) ili osobno imaju bolest crijeva koja pogoduje razvoju raka (ulcerozni kolitis ili Crohnova bolest) - **75-80% oboljelih nije imalo rak u obitelji**
- **možemo spriječiti kroz duže vremensko razdoblje (10-15 g.) i to programom za rano otkrivanje kojim otkrivamo i odstranjujemo polipe** (*predzloćudne promjene iz kojih većinom nastaje rak*)
- Programom za rano otkrivanje **rano otkrivamo rak kako bi se uspješnije liječio uz bolju kvalitetu života i veće preživljavanje**

- **Otklanjanje polipa = sprečavanje razvoja raka**
- **Rano odkrivanje raka = večje preživljanje**

Rano otkrivanje = veće preživljavanje

- Osnovni razlog za visoku smrtnost - u trenutku dijagnoze manje od 10% svih karcinoma debelog crijeva lokalizirano samo na stjenku crijeva
- **Dukesova klasifikacija KRK-a i petogodišnje preživljavanje**
- A - tumor ograničen na sluznicu - 80-95%
- B - tumor proširen na cijelu stjenku - 65%
- C - tumor proširen na limfne čvorove - 50%
- D - postoje udaljene metastaze - <10%

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

- **u Istri provodi:**

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ISTARSKÉ ŽUPANIJE
ISTITUTO DI SANITÀ PUBBLICA DELLA REGIONE ISTRIANA
HR- 52100 Pula, Nazorova 23

- **početak - siječanj 2008.**
- **ciljna skupina:**
  - ✓ **muškarci i žene u dobi od 50-74 g prosječnog rizika (zdrava populacija) - Istra 68.000 (popis 2011.g.)**
- **interval probira: svake 2 godine**

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA **test za probir**

✓ **test na nevidljivu krv u stolici**

nađena krv

✓ **kolonoskopija s istovremenom
endoskopskom terapijom
(ako je potrebna i moguća –
odstranjivanje polipa-polipektomija)**

Nacionalni i europski kontekst

- Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva usvojen je na sjednici [Vlade RH](#), 4.listopada 2007.
- Rezolucija o prevenciji i kontroli karcinoma (WHA, 58.22, “Cancer prevention and control”) - [Svjetska zdravstvena skupština](#) 2005. godine
- preporuka [Vijeća EU](#) od 02.12.2003. godine (2003/878/EZ).
- u skladu sa [Europskim smjernicama za osiguranje kvalitete probira i dijagnoze raka debelog crijeva](#).

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA - u tijeku je drugi krug poziva

- pozive na uključivanje u program dobivaju osobe određenih godišta (1939.-1963.) :
  - u 2013., 2014. i u siječnju 2015. – pozvani rođeni 1939.-1950.g. i 1958.-1963.g.
  - u 2015. g. – dobit će pozive rođeni 1951.-1957.g.
- poziv sadrži:
  - pozivno pismo,
  - edukativnu brošuru,
  - praznu kuvertu s plaćenim odgovorom – osoba mora iskazati želju da se želi testirati

Kuverta s pozivom

brošura

Kuverta za odgovor

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva

Poštovana/i,

Ministarstvo zdravlja provodi Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva tijekom kojeg se svim stanovnicima u dobi od 50. do navršene 74. godine omogućava pregled (testiranje) stolice na tragove krvi koji se ne mogu vidjeti golim okom (skriveno krvarenje). Troškove pregleda snosit će Ministarstvo zdravlja i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Rak debelog crijeva na drugom je mjestu po broju novooboljelih i drugi je uzrok smrtnosti od raka u Republici Hrvatskoj.

Rak debelog crijeva može se otkriti rano testiranjem prisutnosti krvi u stolici. Ovo testiranje je jednostavna metoda kojom se mogu otkriti i najmanji tragovi krvi u stolici, što je često prvi znak raka, polipa ili nekih drugih bolesti debelog crijeva.

Molimo Vas pročitajte priloženu brošuru te, ukoliko želite obaviti testiranje skrivene krvi u stolici, potpisani informirani pristanak (na poleđini) pošaljite besplatno u priloženoj kuverti u Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, poštom. Test s uputom bit će Vam poslan na kućnu adresu.

Testiranje stolice na skriveno krvarenje je dobrovoljno i koristi Vama. Stoga Vas pozivamo da se uključite u Program i na taj način pridonese svom zdravlju.

Ako:

- ste obavili testiranje nevidljive krvi u stolici u posljednjih 12 mjeseci,
- se liječite ili ste se liječili od tumora debelog crijeva ili ste već u obradi zbog bolesti crijeva,
- se ne želite testirati,
- postoje nejasnoće u vezi s testom ili trebate dodatnu informaciju

Javite se na besplatan telefonski broj: 0800 202 000

S poštovanjem,
Ministarstvo zdravlja

PRISTANAK ZA PREGLED (TESTIRANJE) STOLICE NA SKRIVENO KRVARENJE

Pristajem na pregled (testiranje) na skriveno krvarenje u stolici u okviru Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva.

**ŽELITE SE
TESTIRATI**

_____
Potpis

U slučaju nemogućnosti sudjelovanja u programu, molimo ZAOKRUŽITE i ispunite razlog:

1. već se liječim od raka debelog crijeva,
2. odlazim na redovite kontrole gastroenterologa i/ili kolonoskopije zbog druge bolesti crijeva, upisati datum i uzrok _____
3. za sada ne želim testiranje,
4. testiran/a sam u zadnjih godinu dana,
5. obavila/obavio sam kolonoskopiju unatrag 2 godine,
6. Neki drugi razlog: _____

**NISTE U
MOGUĆNOSTI
TESTIRATI SE**

**Navedite
razlog!**

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

- Osobe dobivaju prvo poziv da li se žele testirati
- Tek kada nam pismeno odgovore (plaćeni odgovor) šaljemo im potrebne testove
- Osobama koje se žele testirati ZZJZIŽ šalje pismo koje sadrži:
  - anketni upitnik s kontakt podacima i imenom obiteljskog liječnika,
  - 3 kartončića za nanošenje uzoraka stolice
  - potreban materijal za uzimanje stolice s detaljnim uputama te
  - kuvertu s plaćenim odgovorom za slanje materijala u ZZJZIŽ!

**Preventivni
program**
Za zdravije. Danas.

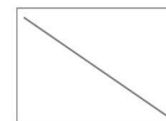
MINISTARSTVO ZDRAVLJA REPUBLIKE HRVATSKE
NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRJEVA

POŠTARINA PLAĆENA
U POŠTANSKOM UREĐU
10000 ZAGREB

MINISTARSTVO ZDRAVLJA REPUBLIKE HRVATSKE
NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRJEVA

NE FRANKIRATI

PLAĆENI ODGOVOR
REPUBLIKA HRVATSKA

IBRS/CCRI
BROJ DOZVOLE
D3/s-3414/07

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva

Poštovana/i,

zahvaljujemo na Vašoj odluci da obavite pregled (testiranje) na skriveno krvarenje u stolici. Molimo Vas, svakako ispunite anketni upitnik i zatim pažljivo pročitate naputak proizvođača testa o pravilnom uzimanju uzorka. Upute za uzimanje stolice za pregled priložene su uz testove. Ne zaboravite napisati ime i prezime na svaki karton za testiranje.

Ispunjeni anketni upitnik zajedno s testovima dostavite odmah na očitavanje testa u Zavod za javno zdravstvo Istarske županije u besplatnoj kuverti koja Vam je priložena.

Obvezatno se javite na besplatan telefonski broj: 0800 202 000

- ako postoje nejasnoće u vezi s testom ili trebate dodatnu informaciju,
- ako ste odustali od testiranja.

Ako rezultat testa bude pozitivan, dobit ćete poštom obavijest o tome, s naručenim terminom za kolonoskopiju (pregled kojim se postavlja konačan nalaz), uputom za pripremu i kupovnicom za kolonoskopiju i sredstvo za čišćenje crijeva.

Ako rezultat testa bude negativan, bit ćete pozvani u novi ciklus testiranja za dvije godine.

S poštovanjem,
Ministarstvo zdravlja

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva

BROJ U PROGRAMU:

IME I PREZIME:

GODINA ROĐENJA:

ADRESA STANOVANJA:

ŽUPANIJA:

KONTAKT TELEFON:

IZABRANI DOKTOR PZZ:

UPITNIK

Na pitanja u upitniku odgovorite stavljanjem križića u kvadratiće uz ponudene odgovore

spol **M** **Ž** težina
visina

1. Bračno stanje:

bračna/izvanbračna zajednica razveden/razvedena
 neoženjen/neudana udovac/udovica

2. Najviša završena škola:

bez škole viša škola
 nepotpuna osnovna škola fakultet, visoka škola, akademija
 osnovna škola doktorat
 srednja škola

3. Je li nekome u obitelji dijagnosticiran polip ili tumor (rak) debelog crijeva?

	Da	Ne	Ne zna
☐ majka	☐	☐	☐
☐ otac	☐	☐	☐
☐ blizanac	☐	☐	☐
☐ brat/sestra	☐	☐	☐
☐ djed/baka	☐	☐	☐
☐ daljnji rođak	☐	☐	☐

Ako ste odgovorili potvrdno, u kojoj dobi im je dijagnosticiran polip ili tumor (rak) debelog crijeva?

30-40 god 41-50 god više od 51 god

4. Boluje li netko u obitelji od ulceroznog kolitisa/Crohnove bolesti?

	Da	Ne	Ne zna
☐ majka	☐	☐	☐
☐ otac	☐	☐	☐
☐ blizanac	☐	☐	☐
☐ brat/sestra	☐	☐	☐
☐ djed/baka	☐	☐	☐
☐ daljnji rođak	☐	☐	☐

5. Je li nekome u obitelji dijagnosticiran neki drugi zloćudni tumor?

	Da	Ne	Ne zna
☐ majka	☐	☐	☐
☐ otac	☐	☐	☐
☐ blizanac	☐	☐	☐
☐ brat/sestra	☐	☐	☐
☐ djed/baka	☐	☐	☐
☐ daljnji rođak	☐	☐	☐

6. Koliko čaša vina ili piva popijete dnevno?

Niti jednu 1-2 2-4 više od 4

7. Jeste li pušač?

Da	Ne	Bivši pušač
☐	☐	☐

Ako ste odgovorili potvrdno, koliko cigareta dnevno? komada
Koliko dugo? godina

8. Kako biste opisali svoju prehranu?

jako zdrava (mnogo povrća, voća, zastupljenost bijelog nemasnog mesa, ribe, proizvoda od žitarica)
 zdrava (zastupljenost povrća i voća, proizvoda od žitarica, bez mnogo masnoća)
 masna (hrana s mnogo masnoća, nedovoljno povrća i voća i proizvoda od žitarica)

9. Kako biste opisali svoju tjelesnu aktivnost?

vrlo aktivni umjereno niste aktivni

10. Imate li neki od navedenih simptoma?

krv u stolici proljev
 bolovi u trbuhu gubitak na težini
 tvrda stolica

11. Je li vam već ranije dijagnosticiran zloćudni tumor?

Da	Ne
☐	☐

Kada?

Na kojem organu

Mjesto i datum

Potpis

Dokazano je da se svi karcinomi debelog crijeva ne otkriju testiranjem na okultno krvarenje stolice. Osobe svojim potpisom na upitniku potvrđuju da su o tome informirane.

HEMOGNOST® TEST KOMPLET

UPUTA ZA PACIJENTE
POSTUPAK SAKUPLJANJA UZORAKA STOLICE

NAMJENA I SASTAV TESTA

HemoGnost test karton je brzi test za otkrivanje skrivenog (nevidljivog, okultnog) krvarenja u stolici.
Komplet se sastoji od tri HemoGnost test kartona, 12 kartonskih štapića, upute za korisnike i povratne kuverte s vrećicom za zaštitu uzorka. Može sadržavati i 3 sanitarna podloška.

UVOD

HemoGnost test karton je jednostavan test kojim je moguće ustanoviti postoji li u stolici (izmetu) golim okom nevidljivo krvarenje, jer takvo krvarenje ima dijagnostički značaj u ranom otkrivanju zloćudnih bolesti debelog crijeva.

UPUTE ZA KORISNIKA PRIJE SAKUPLJANJA UZORKA STOLICE

Kako bi testiranje bilo pouzdano, potrebno je dobro proučiti ovu uputu jer neke bolesti i stanja mogu djelovati na rezultate testiranja. Potrebno je pridržavati se dolje navedenih preporuka:

- Test treba odgoditi krvarite li iz hemoroida ili mokraćovoda, ili imate proljev ili menstruaciju.
- Sakupite uzorke iz tri stolice tijekom tri različita dana i to po četiri uzorka s različitih mjesta iz svake stolice.
- Ne uzimajte vitamin C (askorbinska kiselina) u količini većoj od 250 mg dnevno tri dana prije testiranja. To se odnosi i na dodatke hrani koji sadrže askorbinsku kiselinu, limune i naranče, voće i sokove. Npr. prosječna naranča sadrži 70-75 mg vitamina C.

Prije početka testiranja obavezno pročitati ovu uputu za izvođenje testa i upoznati se s izgledom HemoGnost test kartona.

Test karton sastoji se od prednje strane na kojoj se nalazi veliki poklopac i naziv testa HEMOGNOST, i stražnje strane na kojoj se nalaze dva manja poklopca s naznakom da je poklopac dozvoljeno otvoriti samo u laboratoriju. **Pacijent prilikom testiranja otvara i zatvara samo veliki poklopac na prednjoj strani testa, dok se stražnju stranu testa ne smije dirati.**

VAŽNO!

- Spriječiti doticaj stolice s vodom u zahodu stavljanjem presavinutog novinskog papira na površinu vode. Nakon uzimanja uzorka, isprati zahod. Ako je priložen, na dasku postaviti sanitarni podložak.
- Zaštititi HemoGnost test karton od prekomjerne hladnoće, vlage, topline i izravnog sunčevog svjetla.
- HemoGnost test karton čuvati na sobnoj temperaturi izvan dohvata djece.
- HemoGnost test karton s nanijetim uzorcima stolice poslati u zdravstvenu ustanovu unutar 7 dana od sakupljanja prvog uzorka.

Slikovni prikaz na drugoj strani →

POSTUPAK TESTIRANJA (tijekom tri dana)

1. Na prednju stranu HemoGnost test kartona napisati: IME, PREZIME, ADRESU I DATUM.
2. Otvoriti prednji veliki poklopac HemoGnost test kartona. Otvora se na donjem dijelu gdje se nalazi crvena strelica i natpis "OTVORITI OVDJE".
3. Priloženim kartonskim štapićem nanijeti uzorak stolice veličine zrna pšenice i namazati ga u tanom sloju unutar kruga označenog slovom A.
4. Ponoviti isti postupak na površinama polja B, C i D uzimajući novim kartonskim štapićima uzorke s raznih dijelova stolice.
5. Zatvoriti poklopac HemoGnost testa tako da se zakači na mjestu označenom crvenom strelicom i natpisom "ZATVORITI OVDJE". Taj natpis postaje vidljiv tek nakon što se otvori prednji veliki poklopac. (Vidi slike!)
6. Spremiti karton u priloženu vrećicu za slanje u zdravstvenu ustanovu.

Ponoviti postupak na identičan način i drugi i treći dan, uz upotrebu **NOVOG HemoGnost test kartona i NOVIH, ČISTIH kartonskih štapića.**

Sva tri HemoGnost test kartona zatvoriti u vrećicu, staviti u priloženu kuvertu i ubaciti u poštanski sandučić.

Slikovni prikaz na drugoj strani →

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

- na svaki test je potrebno napisati ime i prezime, adresu i datum uzimanja stolice!
- stolica ne smije doći u doticaj s vodom iz WC školjke – sanitarni podložak (pomoćno sredstvo za uzimanje uzoraka stolice)
- testiranje se provodi kod kuće 3 dana uzastopce (3 stolice za redom ako nije svaki dan – iz svake stolice uzeti uzorak sa 4 različita mjesta i nanijeti na 4 predviđena mjesta na test kartonu)
- do slanja se testovi mogu čuvati na sobnoj temperaturi

Skinuti zaštitnu traku u predložku podloška

Sanitarni podložak

Pomoćno sredstvo za uzimanje uzoraka stolice

Sanitarni podložak služi za sigurno i higijenski pouzdanih rezultata pretraga

Skinuti zaštitne trake sa sanitarnog podloška i zaljepiti ga na dasku WC školjke. Pri tome paziti da čišćenje ili osvježavanje WC školjke, sredstvom za Uzorak stolice uzeti u skladu s uputama.

Skinuti zaštitnu traku u predložku podloška

Nakon uzimanja uzorka, istovremeno odlepiti oboja kraja podloška i dasku i staviti u školjku. Kako bi se osiguralo odvod, prije ispiranja WC školjke pričekati da papir osuškva.

Preporuča se korištenje BioGnostovog sanitarnog podloška bez obzira na vrstu WC školjke, u zdravstvenim ustanovama i za kućna testiranja.

Institut d.d. Zagreb, Mladinska 66, 10000 Zagreb
tel. +385 1 2401 997, fax. +385 1 2404 639
www.institutd.hr

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

- sva 3 kartončića se moraju dostaviti u ZZJZ IŽ - Kartončići s materijalom se ulažu u priloženu najlonsku vrećicu te stavljaju u kuvertu zajedno s popunjenim upitnikom koja je adresirana na ZZJZIŽ i besplatne poštarine
- uz testove obavezno vratiti popunjeni upitnik!
- NE ZABORAVITE: ako ne napišete ime i prezime te kontakt podatke (adresa i telefon, obiteljski liječnik) nećemo znati čiji je test stigao i ako bude pozitivan nećemo Vas moći obavijestiti o tome i uputiti dalje!!!

NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

- analiza testova se obavlja u ZZJZ IŽ (reagens)
- ZZJZ O NALAZU OBAVJEŠTAVA SAMO OSOBE S POZITIVNIM TESTOM!
- o pozitivnom nalazu testa ZZJZIŽ obavještava obiteljskog liječnika
- osobe s pozitivnim testom - na kućnu adresu iz ZZJZIŽ dobiju:
  - poziv za kolonoskopiju u OB Pula s terminom pregleda (dogovorenim s internistima gastroenterolozima)
  - upute za pripremu te
  - kupovnicu za sredstvo za čišćenje crijeva i za kolonoskopiju

**Nacionalni program
ranog otkrivanja
raka debelog crijeva**

IME I PREZIME: _____
ADRESA STANOVNIŠTA: _____
ŠTAMPANO: _____
DODATI OČIČIŠTAČI: _____

Poštovana!

U okviru Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva dana _____ očitana je test za otkrivanje nazočnosti krvi u stolici. S obzirom na to da je nalaz pozitivan, o čemu je obavijestio Vaš liječnik opće/obiteljske medicine, za Vas je dogovoren kolonoskopski pregled radi utvrđivanja razloga krvarenja.

Porivamo Vas da dana _____ u _____ sati dođete na kolonoskopski pregled u _____

Kolonoskopija je endoskopska metoda kojom se savitljivim instrumentom (kolonoskopom) može najbolje pregledati cijelo debelo crijevo. Ako se kolonoskopom otkrije polipezna promjena ili druga abnormalnost, endoskopom se ona može odstraniti ili uzeti komadić tkiva za daljnju analizu. Za ovaj pregled Vam ne treba uputnica.

Kako bi se pripremili za kolonoskopiju, pročitajte upute na kupovnici za sredstvo za čišćenje crijeva. Sredstvo za čišćenje crijeva možete preuzeti u ljekarni besplatno s kupovnicom koja Vam je priložena. Točno se pridržavajte uputa. Ako se pojave bilo kakve smetnje, javite se izbornom liječniku opće/obiteljske medicine.

NA KOLONOSKOPIJU OBAVEZNO PONESITE OVAJ POZIV, PRILOŽENU KUPOVNICU ZA KOLONOSKOPIJU I ZDRAVSTVENU ISKAZNICU.

Ako postoje bilo kakve nejasnoće, pitanja, odgode termina, ako ne želite ići na kolonoskopiju, već se želite ili ste u obradi zbog bolesti crijeva, javite se na besplatni telefonski broj: 0800 202 000 (od _____ do _____ sati) u Zavod za javno zdravstvo Istarske županije.

S poštovanjem,
Ministarstvo zdravlja

MINISTARSTVO ZDRAVLJA REPUBLIKE HRVATSKE
NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJEVA

POŠTARINA PLAĆENA
U POŠTANSKOM UREDU
10000 ZAGREB

Ako Vam liječnik ili medicinska sestra drugačije ne kažu, počnite uzimati **MOVIPREP® dan prije pregleda.**

PAKIRANJE: jedno pakiranje sadrži **dvije** prozirne vrećice, svaka sadrži **vrećicu A i vrećicu B.**

U pakiranju se nalaze dvije prozirne vrećice, svaka za pripremu s 1L vode

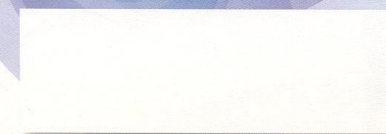
U svakoj prozirnoj vrećici nalazi se po jedna vrećica A i B

Sadržaj jedne vrećice A i jedne vrećice B dodati u posudu

Dodati vodu u posudu do oznake 1 L

Miješati dok se prašak potpuno ne otopi

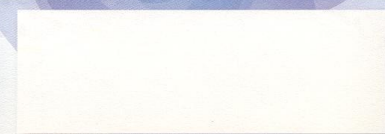
KOLONOSKOPIJA

Mjesto pečata i potpis

HZZO

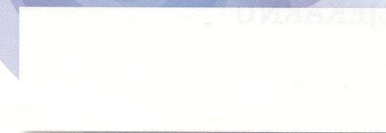
KOLONOSKOPIJA

Mjesto pečata i potpis

ZDRAVSTVENA USTANOVA

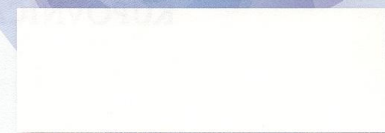
SREDSTVO ZA ČIŠĆENJE CRIJEVA

Mjesto pečata i potpis

HZZO

SREDSTVO ZA ČIŠĆENJE CRIJEVA

Mjesto pečata i potpis

LJEKARNA

Sredstvo za čišćenje crijeva - MOVIPREP prašak (besplatno uz kupovnicu)

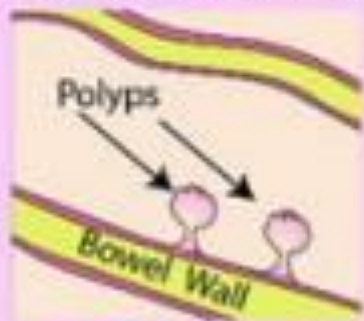
Kolonoskopija

- dijagnostička metoda za pregled sluznice debelog crijeva pomoću savitljivog instrumenta, kolonoskopa - slikanje sluznice, odstranjenje polipa, biopsije (uzimanje djelića tkiva za mikroskopski pregled), zaustavljanje krvarenja, proširenje suženja debelog crijeva – potpisuje se informirani pristanak
- bolesnik se mora pripremiti za pretragu - prehrana i uzimanje lijekova za pražnjenje crijeva prema dobivenoj uputi - ukoliko priprema nije dobro provedena, odgoditi ili ponoviti pregled
- može biti umjereno bolna pretraga – osjećaj napuhavanja, pritisak ili grčevi – mogućnost: prije pretrage lijekovi za smirenje i protiv bolova u dogovoru s izabranim liječnikom
- Tijekom pretrage bolesnik leži na boku, a kolonoskop se kroz analni otvor uvodi u debelo crijevo - obično traje 15-60 minuta

How do polyps grow?

50-60 year old person

Two small polyps have formed. There are **no symptoms**.

3 years later

One of the polyps has got bigger but there are still **no symptoms**.

6 years later

The polyp has grown into the centre of the bowel and is very large but there are still **no symptoms**.

10 years later

The polyp has become **cancerous** and may bleed. It can now **spread** to other parts of the body.

How does the Flexi-Scope Test prevent cancer?

During the Flexi-Scope Test, the nurse can see the polyps by inserting a **tiny camera** into the bowel.

The nurse can then remove the polyps with the tiny Flexi-Scope. This **doesn't hurt**.

Once all the polyps have been removed, they cannot turn into **cancer**.

The bowel is now clear. This person is now **less likely to develop bowel cancer** than before.

Provedba u Istarskoj županiji

- Testirali smo u prvom krugu oko 15.000 osoba, u drugom krugu (u tijeku) do kraja 2014.g. oko 7.500
- Pozitivan test (nađena nevidljiva krv u stolici) – kod 6% testiranih
- Termin za kolonoskopiju ponuđen je svim osobama s pozitivnim nalazom, od čega se kolonoskopiji odazvalo i obavilo je 80% osoba (745 kolonoskopiranih u 1. krugu)
- Kod 82% kolonoskopiranih osoba nađen je patološki nalaz:
- u većini patoloških nalaza (50%) nađeni polipi – predzloćudne promjene, zatim hemeroidi, divertikuli (malo vrećasto proširenje stijenke crijeva – kila), a u 6-7% osoba s patološkim nalazom kolonoskopije rak (oko 5% ukupno kolonoskopiranih).

**NACIONALNI PROGRAM RANOG OTKRIVANJA RAKA
DEBELOG CRIJEVA**

**DODATNE INFORMACIJE
BESPLATNI TELEFON
ZZJZ IŽ**

0800-202-000
pon-pet 7-15 sati

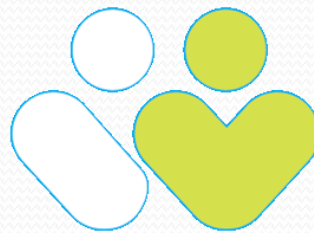

Na programu rade dr. Olga Dabović-Rac i sestra Nevenka Pavlić iz Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije

Definicija problema u Istarskoj županiji

- Iako dobiju osobni poziv za sudjelovanje, 81% pozvanih osoba u dobi 50-74 g. u Istarskoj županiji ne odazove se na preventivni pregled za rano otkrivanje KRK-a, što ima za posljedicu kasno otkrivanje raka te manji uspjeh u liječenju, lošiju kvalitetu života i veću smrtnost od KRK-a

zdrava istra
istria sana

Plan za zdravlje Istarske županije

2013.-2016.

zdrava istra
istria sana

- **Rak debelog i završnog crijeva – prioritarno područje**
- **Cilj:** povećati odaziv pozvanih osoba u dobi 50-74 g. u Istarskoj županiji na preventivni pregled za rano otkrivanje
- **Kako:**
- edukacijom i osvješćivanjem stanovništva o ranom otkrivanju raka DC uz naglašavanje individualne odgovornosti za zdravlje (odaziv na preventivni program koji je dostupan i besplatan)
- ...
- Više informacija na <http://zdrava-sana.istra-istria.hr/>

Dan u plavom Pula

Dan u plavom Poreč

Dan u plavom Labrin

